
Тема 2.1. Правові засади застосування поліцейських заходів

ПОНЯТТЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Відповідно до ст. 29 «Вимоги до поліцейського заходу» Закону України «Про Національну поліцію» визначено що:

1. Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

Превентивний ([лат.](#) *praeventivus*) — запобіжний; той, що випереджає дії.

Також під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Примусовий – який здійснюється через натиск з чийогось боку, примушування.

Поліція під час виконання повноважень, визначених Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Законним: поліцейський захід є законним якщо вони передбачені у відповідних нормативних документах України. Тобто визначенні ст.ст. 30, 31, 42, Закону та які визначають перелік та порядок застосування поліцейських превентивних заходів та заходів примусу:

- фізичний вплив (сила);
- застосування спеціальних засобів;
- застосування вогнепальної зброї.

Необхідним - потрібним: вважається таким у наступних випадках: 1) якщо для виконання повноважень поліції неможливо використати інший захід; 2) якщо застосування іншого засобу буде неефективним; 3) якщо такий захід заподієв би найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

Пропорційним: вважається таким, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він був застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

Ефективним: вважається таким, якщо застосування поліцейського заходу забезпечує виконання повноважень поліції.

Згідно ст. 3 Кодексу поведінки посадових осіб по підтриманню правопорядку, прийнятому Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1979 р. можуть застосовувати силу тільки в разі крайньої необхідності й у тій мірі, в якій це потрібно для виконання їхніх обов'язків.

ВИДИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

**Відповідно до ст. 30 «Види поліцейських заходів»
Закону України «Про Національну поліцію»**

Відповідно до статті 31 закону України «Про Національну поліцію» поліція може застосовувати такі *превентивні заходи*:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;

-
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
  - 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
  - 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
  - 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
  - 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
  - 11) поліцейське піклування.

Також відповідно до статті 42 закону України «Про Національну поліцію» поліція під час виконання повноважень, (визначених Законом), уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

Застосування

вогнепальної зброї є найбільш
суворим заходом примусу.